

מבנה וסילבוס הקורס

מי מפחד ממחלות נפש ?

מרצה ויועצת אקדמית: ד"ר דורית רדליך עמירב, מרפאה בעיסוק, חוקרת תקווה, מרצה באוני' תל

אביב

מנחת הקורס: שירה שטרנפלד, מנהלת הסברה, תכניות עמיתים, החברה למתנ"סים

סמסטר ב' תשפ"ג

4 נק"ז

סוג המסגרת:

הקורס יתקיים ביום ראשון בשעות 16:00-18:00

פקולטה לרפואה, חדר 123

תיאור הקורס:

מחלות נפש היו מאז ומעולם נושא המעורר בו זמנית סקרנות, עניין, פחד והדרה חברתית. מה בין בריאות הנפש, למשבר נפשי למחלה נפשית? מדוע לנו כחברה יש צורך להדיר את האנשים עם מחלות הנפש? האם ניתן להחלים ממחלות נפש וכיצד? גדלנו וחונכנו על תפיסות שונות. כיצד ניתן לשנות עמדות ותפיסות מקובלות בתחום? האם יש בידינו להפוך לחברה מכילה ומקבלת את האחר? הקורס משותף לסטודנטים ולמתמודדים עם מגבלה נפשית משתפי תכנית עמיתים. ייחודו של הקורס יהיה בלמידה תיאורטית, למידה מתוך המפגש והתנסות מעשית לעשיית שינוי חברתי.

*תכנית עמיתים היא תכנית משותפת לחברה למתנ"סים ולמשרד הבריאות, הפועלת כ- 20 שנים להשתלבות מתמודדים עם מגבלה נפשית בקהילה.

מטרות הקורס:

- היכרות והבנה של תחום בריאות הנפש דרך למידה אקדמית, ומתוך ניסיון חיים של אנשים המתמודדים עם מגבלה נפשית.

- יצירת שיח בתוך הקבוצה בנושאים הקשורים לסטיגמה ושינוי עמדות.
- יזימת פרויקט חברתי שמטרתו שינוי עמדות כלפי אנשים המתמודדים עם מחלה נפשית.
- עידוד לפרו-אקטיביות, חשיבה ביקורתית, אמפתיה, יוזמה והבנה כי בכוחי לחולל שינוי.

נושאים מרכזיים בקורס:

במסגרת הקורס ילמדו סטודנטים ומתמודדים עם מחלה נפשית, את ההקשר ההיסטורי החברתי ביחס למחלות נפש, ייבחנו כיצד תרבויות שונות מתייחסות באופן אחר למחלות נפש, יילמדו כיצד נעשה בשנים האחרונות שינוי חברתי ביחס לבריאות הנפש ולהעלאת מודעות לנושא, דרך תיאוריות שונות ומחקרים.

הלמידה תשלב הרצאות פרונטליות, דיונים תוך הכרות בין משתתפי הקורס, ועבודה קבוצתית על פרויקטים בתוך האוניברסיטה.

פרויקט מעשי

כחלק ממטלות הקורס הסטודנטים יפעלו להעלאת מודעות לאחד הנושאים שנלמדו בקורס בקרב קהלי יעד שונים שיבחרו על ידי הסטודנטים (למשל סטודנטים, עובדי האוניברסיטה, צעירים, מקבלי החלטות, הציבור הרחב).

המרכיב המעשי יהיה בהיקף של 25-30 שעות מחוץ לשעות השיעור, ויחד עם הידע האקדמי יהווה בסיס למטלת סיום הקורס.

הפרויקט המעשי יעשה בקבוצות מעורבות של סטודנטים ומשתתפי עמיתים.

במסגרת המפגשים הכיתתיים הזמן יתחלק בין לימוד תיאורטי לבין עיבוד של הפרויקט המעשי תוך קישור לחומר התיאורטי.

הרכב הציון:

- השתתפות פעילה בכיתה ונוכחות 10%
- עשייה חברתית – פרויקט מעשי קבוצתי 50%
- הגשת מטלה עיונית אישית מסכמת 40%

מספר מפגש	תאריך	נושא	בהובלת
1	12.3	פתיחה, הכרות אישית, תיאום ציפיות, הצגת מטרות הקורס. בריאות הנפש ושיקום - בריאות נפשית, תפיסות וערכים בעולם השיקום על פי גישת ההחלמה ומסגרות שיקום ושילוב. חשיפה לפרויקטים	ד"ר דורית רדליך עמירב, שירה שטרנפלד ולינה צרפתי
2	19.3	פסיכופתולוגיה - אבחנות, משברים פסיכיאטריים, דרכי טיפול, קשר בין אשפוז לשיקום	ד"ר עידו לוריא, פסיכיאטר אוניברסיטת תל אביב
3	26.3	גישת ההחלמה - מהי גישת ההחלמה, עקרונות מרכזיים שמאפיינים אותה, סיפור אישי והתנסות בשאלון החלמה. • בשלב זה הקבוצה סגורה.	דיאנה מורושק ואלונה אלינסון מתוכניות עמיתים. מטלות לבית לחופשת פסח: 1. צפייה בסרטון + ראיון. 2. באתר של עמיתים - לראות אילו פרויקטים נעשו בשנים קודמות. מתוך החומרים והראיון לכתוב פסקה אישית: אילו תובנות או מחשבות עלו אצלכם בנושא של סטיגמה. נא הביאו אתכם לכיתה למפגש שאחרי חופשת פסח ב 16.4
4	16.4 כתה 105	תאוריה על סטיגמה, סטיגמה עצמית ושינוי עמדות איך מייצרים שינוי עמדות בבריאות הנפש והמשך עבודה על הפרויקטים	ד"ר נעמי הדס לידור מטלה לבית: לשלוח במייל רעיון לפרויקט עד ה-18.4

<p>שירה שטרנפלד, לינה צרפתי, דיאנה מורושק, נעמה דרור (* חג עיד אל פיטר)</p>	<p>*עבודה על פרויקטים - הצגת רעיונות לפרויקטים, בחירת נושא לפרויקט וחלוקה לקבוצות, כתיבת מטרות לפרויקט. רעיונות לפרויקטים - בקבוצות</p>	<p>23.4</p>	<p>5</p>
<p>שירה שטרנפלד ואסף גולדשטיין- עמית ויועץ לזכויות. * החל משלב זה פגישות אישיות עם הצוותים לפני או אחרי השיעור בהתאם לצורך לאורך הקורס.</p>	<p>סטיגמה עצמית וסטיגמה חברתית עבודה בקבוצות הפרויקטים</p>	<p>30.4</p>	<p>6</p>
<p>*יש להישאר לאחר השיעור לעבודה על הפרויקטים והכנה למפגש הבא.</p>	<p>להפוך חלום למציאות עבודה בקבוצות על הפרויקטים שי בוגר מרפואה - על פרויקט כוסות קפה אור בוגר מרפואה - על ערב הסברה דיאנה מלוות צוותים מעמיתים - על הפאנל נועם ותמר - מצעד השגעון</p>	<p>7.5</p>	<p>7</p>
<p>שירה שטרנפלד, ד"ר דורית רדליך עמירב, לינה צרפתי, יעל דור, הדס וייל לביא, הדס לחר, גבריאל סמלסון, פאולה גרבר אקשטיין</p>	<p>הצגת אמצע וקבלת פידבקים</p>	<p>14.5</p>	<p>8</p>
<p>ד"ר אורן באר, פסיכיאטר סוטריה</p>	<p>גישות אלטרנטיביות בבריאות הנפש היום בישראל</p>	<p>21.5</p>	<p>9</p>

ד"ר דורית רדליך עמירב	עבודה עם בני משפחה שאחד מחבריה מתמודד עם מחלה נפשית, מפגש עם בת משפחה.	28.5	10
ד"ר דורית רדליך עמירב ושירה שטרנפלד	עבודה עם ידע מניסיון	4.6	11
אירית לויטוב	כלים לעמידה מול קהל מפגש עבודה + הכנה להצגת תוצרים	11.6	12
12-16.6 שבוע אירועי "מי מפחד ממחלות נפש" ברחבי קמפוס אוניברסיטת תל אביב			
צוות הקורס, סגל הפקולטה לרפואה, צוות תכנית עמיתים ואורחים ממשרד הבריאות	מפגש חגיגי להצגת תוצרי הקורס	18.6	13
צוות הקורס	סיום ועיבוד קבוצתי	25.6	14

מרגע שמתחילים לעבוד על הפרויקטים יש לפנות זמן לאחר השיעור לתיאומים ועבודה בצוותים ניתן להיעדר עד 20% מהשיעורים – תנאי להשלמת הקורס

רשימה ביבליוגרפית

Andresen, R., Oades, L., & Caputi, P. (2003). The experience of recovery from schizophrenia: towards an empirically validated stage model. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 37(5), 586-594.

Anthony, W. A., & Farkas, M. D. (2009). *A primer on the psychiatric rehabilitation process*. Boston: Center for Psychiatric Rehabilitation, Sargent College of Health and Rehabilitation Sciences, Boston University.

Bonnett, V., Berry, C., Meddings, S., & Holtum, S. (2018). An exploration of young people's narratives of hope following experience of psychosis. *Psychosis, 10*(2), 99-109.

Corrigan, P. W., & Watson, A. C. (2002). The paradox of self-stigma and mental illness. *Clinical Psychology: Science and Practice, 9*(1), 35-53.

Deegan, P. (1996). Recovery as a journey of the heart. *Psychiatric Rehabilitation Journal, 19*(3), 91-97. <https://doi-org.rproxy.tau.ac.il/10.1037/h0101301>

Deegan, P. E., Carpenter-Song, E., Drake, R. E., Naslund, J. A., Luciano, A., & Hutchison, S. L. (2017). Enhancing clients' communication regarding goals for using psychiatric medications. *Psychiatric Services, 68*(8), 771-775.

Deegan, P. E. (2010). A Web application to support recovery and shared decision making in psychiatric medication clinics. *Psychiatric Rehabilitation Journal, 34*(1), 23.

Jose, D., Lalitha, K., Gandhi, S., & Desai, G. (2015). Consumer perspectives on the concept of recovery in schizophrenia: a systematic review. *Asian journal of psychiatry, 14*, 13-18.

Kopelovich, S.L., Monroe-DeVita, M., Buck, B.E., Brenner, C., Moser, L., Jarskog, L.F., Harker, S. and Chwastiak, L.A. (2020). Community mental health care delivery during the COVID-19 pandemic: practical strategies for improving care for people with serious mental illness. *Community Mental Health Journal*. Online 19th June 2020. <https://doi.org/10.1007/s10597-020-00662-z>

לידור הדס, נ. ולכמן, מ. (2018). נגד כל הסיכויים – משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. הקריה האקדמית אונו.

לידור הדס, נ. ולכמן, מ. (2007) קריאה מנקודות מבט שונות בשיקום ובהחלמה בבריאות הנפש: פרקטיקה, מדיניות ומחקר. כפר יונה: הוצאת ליתם.

רועה, ד., צ'ופרה, מ., חסון-אוחיון, א., שור, ש., לכמן, מ. ורודניק, א. (2005). התפתחויות מחקריות והמשגתיות באשר להפרעות נפשיות קשות והשלכותיהן על תחום השיקום הפסיכיאטרי. חברה ורווחה, כ"ה(2), עמ' 207-223.

שליו, ע. והדס לידור, נ. (2017) (עורכות), מאי-נראות לשותפות - נתיבי התמודדות והחלמה עם מחלה פסיכיאטרית במשפחה. כרך א' וב'. הוצאת אחווה מדיה, חיפה.

לכמן מ. והדס-לידור נ. (2003). שיקום אנשים עם מוגבלויות נפשיות בקהילה: מחלופות אשפוז לשילוב בקהילה ולהחלמה. הדעה הרווחת, ביטאון האיגוד הישראלי לרווחה חברתית 35, נובמבר, עמ' 14-17.

הדס-לידור, נ. וציון, א., (2008). בדרך אל ההחלמה- עיצוב סביבות משנות ה - MEDICINE: כתב עת רפואי בנושא פסיכיאטריה, ספטמבר-נובמבר, גיליון מס' 4.

שרשבסקי, י. שיקום נכי נפש בקהילה בישראל – תהליכים ואתגרים

ביבליוגרפיה להעשרה

Redlich, D., Hadas-Lidor, N., Weiss, P., & Amirav, I. (2010). Mediated learning experience intervention increases hope of family members coping with a relative with severe mental illness. *Community mental health journal*, 46(4), 409-415.

Tirupati, S. (2018). The Principles and Practice of Psychiatric Rehabilitation. *Indian Journal of Mental Health and Neurosciences*, 1(1), 8-12.

פטרישיה דיגן/ החלמה וקשר התקווה

הוצג בוועידה השישית לבריאות הנפש של אוסטרליה וניו-זילנד, בבריסביין, אוסטרליה, ב-

16/9/1996.

מצרכנים לנותני שירות- סיפורו של גשר - אבי אורן

אורן, א. (2007). מצרכנים לנותני שירות- סיפורו של גשר. מתוך: הדס לידור, נ., לכמן, מ.

(עורכים). שיקום והחלמה בבריאות הנפש: קריאה מנקודות מבט שונות, פרקטיקה, מדיניות

ומחקר. כפר יונה: ליתם.

מ. רינדה (2011). ואיפה הרמפה שלי? נגישות שירותי תרבות ופנאי לאנשים עם מוגבלות

פסיכיאטרית. עניין של גישה גיליון 13 נובמבר 2011.